

LUẬT BIỂU TÌNH CỦA PHÁP VÀ MỘT VÀI GỢI Ý CHO VIỆT NAM

PGS.TS. Nguyễn Hoàng Anh - TS. Nguyễn Văn Quân

Dẫn nhập

Khi nghiên cứu pháp luật của Pháp, đặc biệt là luật hiến pháp và hành chính, ngoài các văn bản quy phạm pháp luật thực định, cần đặc biệt chú ý tới các án lệ và phán quyết của Hội đồng bảo hiến (Conseil constitutionnel) và Tham chính viện (Conseil d'Etat). Liên quan đến biểu tình, chúng ta không thể tìm thấy quy định về quyền biểu tình trong Hiến pháp hay các văn bản pháp luật khác. Văn bản hiếm hoi của hệ thống pháp luật Pháp quy định về quyền biểu tình là Bộ luật Hình sự, nhưng lại quy định một cách gián tiếp về quyền này: Điều 431-1 Bộ luật Hình sự Pháp quy định về Tội cản trở tự do biểu tình (Theo đó, người cản trở tự do biểu tình sẽ bị phạt 3 năm tù giam và 45.000 euros tiền phạt). Như vậy, văn bản này xác nhận sự tồn tại của quyền biểu tình, dù nhà làm luật không đưa ra định nghĩa cụ thể về biểu tình nhưng lại trừng trị các hành vi không tuân thủ quyền này.

Dù quyền biểu tình không được quy định một cách trực tiếp trong các văn kiện pháp lý, nhưng không vì thế mà hiểu rằng, quyền biểu tình của người dân Pháp không được tôn trọng và bảo vệ, trái lại Pháp là quốc gia nổi tiếng bởi văn hóa đình công và biểu tình.

1. Biểu tình: quyền con người cơ bản

Quyền biểu tình không được ghi nhận một cách rõ ràng trong Hiến pháp của Pháp (Hiến pháp 1958) cũng như các bản hiến pháp trước đây của Pháp, dù trong các quy định của các hiến pháp này (1791, 1793, 1848) thừa nhận công dân có quyền tụ họp (droit de s'assembler) hòa bình, nhưng không phân biệt giữa tự do hội họp (liberté de réunion), tự do về hội (liberté d'association) và tự do biểu tình (liberté de manifestation).